

Psykologiska institutionen

Stockholms
universitet

Anvisningar till kursen

Organisationsteori och organisationspsykologi

(7,5 hp)

Specialistutbildning i
Organisationspsykologi, 45 hp

2012-04-20
2012-09-28

Innehåll

Fokus ligger på organisationsteori och organisatoriska styrsystem, och dess psykologiska implikationer. Teoretiska modeller för beskrivning och analys av organisatoriska fenomen med konkreta exempel och terminologin inom området beskrivs. Delkursen behandlar även olika organisationsformer och vad som är specifikt för statlig/kommunal förvaltning, politiskt styrda organisationer, privat verksamhet och ideella organisationer.

Kursen arrangeras i form av föreläsningar och seminarier med huvudsakligen teoretiskt innehåll samt handledning i mindre grupper på praktiskt organisationsinriktat arbete. Kursen bygger på aktiv medverkan i seminarierna och på att deltagarna mellan undervisningstillfällena bedriver litteraturstudier och genomför examinationsuppgifter på egen hand.

Kursens förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs förväntas du kunna

- Redogöra för grundtankarna i några ”klassiska” organisationsteorier
- Redogöra för centrala utvecklingslinjer för organisationspsykologin
- Ge exempel på olika former för styrning av organisationer
- Beskriva och analysera hur organisatoriska fenomen kan påverka enskilda individer och grupper utifrån ett konkret fall
- Belysa och analysera vilka krafter som styr valet av organisationsstruktur med utgångspunkt i kurslitteraturen.

Kunskapskontroll och examination

Kursens uppläggning innebär att man läser, diskuterar och examineras kontinuerligt. Kursen bygger på medverkan i diskussionsseminarier och deltagande i grupphandledning på eget organisationsinriktat arbete. De förväntade studieresultaten examineras genom två individuella skriftliga hemtentamina.

Ett sjugradigt målrelaterat betygssystem tillämpas. Det totala betyget på kursen baseras på en sammanvägning av betygen på respektive hemtenta, där respektive hemtenta utgör 50% av betyget. Sammanvägningen görs så att respektive betyg motsvarar en siffra 1-5 (A=5, B=4, C=3, D=2, E=1). Det totala betyget utgörs sedan av medelvärdet av samtliga betyg. För att få ett slutbetyg krävs minst betyg E på respektive hemtenta.

För att få slutbetyg på kursen krävs dessutom närvaro och aktivt deltagande vid undervisningstillfällena.

Betygskriterier

Följande betygskriterier gäller på kursen:

- A *Utmärkt*
Studenten kan självständigt koppla ihop centrala begrepp, teorier och modeller. Studenten argumenterar och diskuterar självständigt i förhållande till kurslitteraturen samt integrerar på ett förtjänstfullt sätt relevanta principer och problematiseringar på ett övergripande teoretiskt plan.
Studenten har uppnått 90% rätt på hemtentamen.
- B *Mycket bra*
Studenten kan med egna ord redogöra för skillnader och likheter mellan centrala begrepp, teorier och modeller samt resonera kring de centrala begreppens relevans, tillkortakommanden och giltighet.
Studenten har uppnått 80% rätt på hemtentamen.
- C *Bra*
Studenten kan med egna ord redogöra för skillnader mellan centrala begrepp, teorier och modeller samt applicera centrala begrepp på egna exempel.
Studenten har uppnått 70% rätt på hemtentamen.
- D *Tillfredsställande*
Studenten kan redogöra för centrala begrepp, teorier och modeller med egna ord.
Studenten har uppnått 60% rätt på hemtentamen.
- E *Tillräckligt*
Studenten kan definiera centrala begrepp och redogöra för huvuddragen i relevanta teorier och modeller.
Studenten har uppnått 50% rätt på hemtentamen.
-
- Fx *Otillräckligt*
Komplettering krävs för att de förväntade studieresultaten ska ha uppnåtts.
- F *Helt otillräckligt*
De förväntade studieresultaten har inte uppnåtts. Studenten har inte uppnått 50% rätt på hemtentamen.

Kurslitteratur

Böcker

- Alvesson, M. & Sveningsson, S. (red.) (2007). Organisationer, ledning och processer. Lund: Studentlitteratur. Kapitlen 5, 6, 10, 12 och 13. (AS)
- Bergman, B., & Klefsjö, B. (2007). *Kvalitet, från behov till användning*. (4e uppl). Lund: Studentlitteratur. Kapitlen 1, 2, 14, 15 och 23. (BK)
- Hofstede, G. & Hofstede, J.G. 2005. *Organisationer och kulturer. 2:a uppl.* Lund: Studentlitteratur. Kapitlen 1,2, och 7 (HH)

Kapitel ingående i kurskompendium

- Björkman, T. & Lundqvist, K. (under utgivning). Lean ur historiskt perspektiv. I: Sederblad, P. m.fl. Japanska produktionssystem och 'Lean production'. Stockholm:Liber förlag. (TB)
- Price, A. 2007. *Human Resouce Management in a Business Context*. 3rd Ed. London:

Artiklar

- Döös, M., & Wilhelmson, L. (2011). Collective learning: Interaction and a shared action arena. *Journal of Workplace Learning*, 23(8), 487-500. (DW)
- Hackman, J.R. & Wageman, R. (1995). Total quality management: Empirical, conceptual, and practical issues. *Administrative Science Quarterly*, 40, 309-342 (HW)
- Svedberg L., von Essen, J. & Jegermalm, M. (2010). *Svenskarnas engagemang är större än någonsin - insatser i och utanför föreningslivet. Ersta Sköndal högskola arbetsrapportserie nr 68. (LS)*

Rekommenderad läsning

- Granberg, O., & Ohlsson, J. (Eds.). (2011). *Organisationspedagogik - en introduktion*. Lund: Studentlitteratur.(GO)

Lärare:

Siv Boalt Boëthius, (SBB), siv@ped.su.se , 070-625 16 28 (kursansvarig)

Siv Boalt Boëthius är professor emerita, arbetar som organisationskonsult nationellt och internationellt samt med forskning med inriktning på grupp och organisation. Anställd vid psykologiska institutionen som forskare respektive universitetslektor 1973-1988. Docent vid institutionen 1990, verksamhetschef och rektor vid Ericastiftelsen i Stockholm 1988-2002. Adj. professor vid pedagogiska institutionen, Stockholms universitet 1996- 2002. Gästprofessor vid Köpenhamns universitet 2002-03, där jag alltjämt har uppdrag.

Erik Berntson erik.berntson@psychology.su.se, 08-16 36 83 (kursansvarig)

Erik Berntson är fil.dr i psykologi, docent och verksam som forskare och vik lektor vid Psykologiska institutionen på Stockholms universitet. Tidigare anställd som doktorand vid Arbetslivsinstitutet fram till 2007. Forskningsområden: innebörden av begreppet anställningsbarhet och dess betydelse för individers hälsa och beteenden i organisationer. Betydelsen av sociala relationer i arbetslivet. Medverkar för närvarande i ett forskningsprojekt knutet till Göteborgs universitet med inriktning på chefers arbetsmiljö i offentlig förvaltning.

Gunnela Westlander, (GW) gunnela.westlander@mailbox.tele2.se, 08-801827 (kursansvarig)

Gunnela Westlander är professor emerita, arbetslivsforskare med inriktning social- och organisationspsykologi. Docent 1977 vid Psykologiska institutionen, Stockholms universitet. Verksam som forskare, enhetschef och professor vid Arbetsmiljöinstitutet fram till 1995. Därefter knuten till forskarutbildningarna vid KTH och Institutionen för industriell arbetsvetenskap, Linköpings universitet. Deltagit i en rad stora förändringsprojekt, på senare tid som forskningshandledare och rådgivare. Internationella expert- och utvärderingsuppdrag för forskningsfonder och forskningsinstitut.

Torsten Björkman (TB) torsten.bjorkman@fhs.se

Fil.dr i sociologi från Uppsala Universitet 1981, Professor emeritus i ledarskap från Försvarshögskolan och i arbetsvetenskap från Luleå Tekniska Universitet och från Kungl. Tekniska Högskolan, Stockholm. Jag ser mig inte som pensionär utan som heltidsarbetande senior. Mina uppdrag är främst av utvärderingskaraktär, några har gällt chefsutveckling. – Sedan många decennier har jag varit intresserad av organisationsmodets skiftningar. Normalt är modevägorna rätt korta i meningen några få år. Att ett mode återkommer, som i fallet Lean, är mycket ovanligt. Att så sker efter nästan tjugo år är än märkligare, nästan spöklikt. – Att förklara varför är en värdig analysuppgift.

Marianne Döös, (MD), marianne.doos@edu.su.se

Marianne Döös, professor i pedagogik vid Institutionen för pedagogik och didaktik, Stockholms universitet med inriktning på organisationspedagogik. Hennes forskning rör utveckling i

organisationer samt erfarenhetslärandets individuella och gemensamma processer och villkor på arbetsplatser. Aktuella frågor gäller interaktion som bärare av kompetens samt kollektiva former av ledarskap.

Mattias Elg (ME), mattias.elg@liu.se

Mattias Elg är professor i Kvalitetsteknik vid Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling, Linköpings universitet, samt föreståndare och forskare vid Helix VINN Excellence Centre, Linköpings universitet. Forskningsintressen är kvalitetsutveckling i vården, förändringsprocesser med koppling till lean production samt evidensbaserad praktik.

Lars Svedberg (LS), lars.svedberg@esh.se

Lars Svedberg är föreståndare för Enheten för forskning om det civila samhället, Ersta Sköndal högskola. Verksam som socialarbetare och skribent 1969-1978, som utredare 1979-1988, varvat med heltid tjänstledighet under fem år för vård av barn. Fil dr, Socialt arbete, Stockholms Universitet 1994. Lektor, Stockholms Universitet 1991-2001. Forskningsföreståndare, Ersta Sköndal högskola 1992-. Docent 1999, Professor 2003. Gästprofessor på Nya Zeeland 2001-2002. Har för närvarande forskningsstöd från bl.a. Vetenskapsrådet, Riksbankens Jubileumsfond samt KK-stiftelsen.

Handledare

Louise Edberg (LE), louise.edberg@organisationspsykologerna.se

Louise Edberg är leg psykolog och verksam som organisationskonsult vid Organisationspsykologerna. Tidigare VD för Visavi AB som tillhandahöll Personal- och Krisstöd till organisationer inom offentlig och privat verksamhet. Bred erfarenhet av grupprelationskonferenser, framförallt internationellt. Medlem i IFSI, Frankrike. Styrelseledamot i Employee Assistance European Forum (EAEF) med säte i Belgien.

Johan Grant (JG), johan.grant@organisationspsykologerna.se

Johan Grant är fil dr och leg psykolog och verksam som organisationskonsult och ägare till konsultföretaget Organisationspsykologerna. Johan har varit verksam som konsult på heltid sedan 1997. Han har bred erfarenhet av konsultation mot offentliga verksamheter, privata företag och idéburna organisationer på olika nivåer i Sverige och internationellt. För närvarande arbetar Johan med successionsfrågor.

Renate Grønvold Bugge, (RGB) bugge@kriseledelse.no

Renate Grønvold Bugge är huvudsakligen verksam som organisationskonsult i Norge och i Sverige med eget företag firma KOL A/S Krise/Organisation/Ledelse. Hon har norsk psykologutbildning, är norsk specialist i klinisk psykologi och i arbets- och organisationspsykologi. Hennes huvudinriktningar är klinisk praktik, konsultativ verksamhet och ledningsuppdrag i Norge och i internationella kris- och biståndsorganisationer, där hon bland annat arbetat med uppdrag i forna Jugoslavien och i Mosambique. Hon har tidigare varit direktör för Regioncenter för barn- och ungdomspsykiatri i Vest-Agder samt hälsodirektör för ett regionkontor i den norska Försäkringskassan.

Lars Gustafsson (LG) admin@valenceconsulting.se

Lars Gustafsson är leg psykolog och organisationskonsult och arbetar som utbildare, handledare, konsult och coach i det egna företaget Valence Consulting AB. Han har arbetat med denna typ av uppdrag sedan 1985 och också varit reservofficer, psykoterapeut samt konsult vid grupprelationskonferenser i Sverige och utomlands. Lars intresserar sig särskilt för förhållandet mellan lärande (pedagogik) och tillämpning (operativt) i arbetssituationer. Han är medlem i AGSLO, OPUS och ISPSO.

Examinator

Professor Magnus Sverke, Psykologiska institutionen, Stockholms universitet

SCHEMA VT 2012

Kurs B Organisationsteori och organisationspsykologi

Datum och tid	Lokal	Lärare	Innehåll	Litteratur
----- Fredag 20 april -----				
13.30 – 15.00	U15	SBB, EB, GW	Introduktion Personalpolitik och arbetsmotivation	AS 12 HH
15.00 – 16.00	U15	SBB, GW	Examinationsuppgift B1 Bakgrundspresentation Summering av dagen	

Obs. Deadline for inlämning av ex-uppgift B1: 10 juni.

Datum och tid	Lokal	Lärare	Innehåll	Litteratur
----- Fredag 11 maj -----				
9.00-10.45	U34	TB	Ledningssystem och styrning av arbetsinsatser: moden under modern tid	AS 5, 6 BK TB
10.45-12.15	U10b U14 U17 U18	LE JG LG RGB	Grupphandledning på organisations- inriktat arbete	
12.15-13.30	–	–	Lunch	
13.30-15.00	U34	SBB,GW	Chefsrollen och HR kursdeltagardiskussioner	AS 10, 13 P
15.00 -16.00	U34	SBB, EB, GW	Summering av dagen	

Datum och tid	Lokal	Lärare	Innehåll	Litteratur
----- Fredag 8 juni -----				
Pågående forskning vid institutionen: en informationsdag				
9.00 – 10.10	U10	Erik Berntson	Förutsättningar för chefskap i offentlig sektor - CHEFiOS	
10.10 – 11.20	U10	Anders Sjöberg	Anders Sjöberg	
11.20 – 12.30	U10	Magnus Sverke	Stockholm stress center presentation	
12.30 – 13.30	–	–	Lunch	
13.30 – 15.00	U10	Flera	Posterpresentation forskare från avdelningen	
15.00 – 16.00	U10	SBB, EB, GW	Reflektioner kring dagens presentationer	

Datum och tid	Lokal	Lärare	Innehåll	Litteratur
----- Fredag 24 augusti -----				
9.00 – 10.45	U10	LS	Idéburna organisationer i det civila samhället	LS
10.45– 12.15	U10b	LE	Grupphandledning på organisationsinriktat arbete	
	U14	JG		
	U17	LG		
	U18	RGB		
12.15 – 13.30	–	–	Lunch	
13.30 – 15.00	U10	ME	Vad är kvalitetsteknik? Pågående forskning om lean tillämpningar. Forskningen vid Helix Vinn Excellence.	BK HW
15.00 – 16.00	U10	SBB, EB GW	Summering av dagen	

Datum och tid	Lokal	Lärare	Innehåll	Litteratur
----- Fredag 28 september -----				
9.00-10.45	U10	MD	Ledarskap med lärteoretiska förtecken	DW (GO)
10.45-12.15	U10b	LE	Grupphandledning på organisations- inriktat arbete	
	U14	JG		
	U17	LG		
	U18	RGB		
12.15 - 13.30	–	–	Lunch	–
13.30 -15.00	U10	SBB, GW	Seminarium kring examinationsuppgift B2.	
15.00 - 16.00	U10	SBB GW, EB	Utvärdering av B-kursen	